

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMAI

Kalvarijų g. 1, LT-09310 Vilnius. Tel. (+370 5) 2754241, el. p. info@architekturumai.lt, www.architekturumai.lt
Atsiskaitomoji sąskaita LT50 7044 0600 0606 7130 AB SEB, kodas 70440. Įstaigos kodas 301111540

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai

2022-10-21 Nr. S22/10/359

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

Andriui Kubiliui

Aušrai Maldeikienei

Liudui Mažyliui

Rasai Juknevičienei

DĖL LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ IR EUROPOS ARCHITEKTŲ TARYBOS POZICIJOS

Lietuvos architektų rūmai informuoja, kad šiuo metu Europos Sąjungos institucijose yra naujinama Pastatų energetinio naudingumo direktyva (EPBD)¹, kuri yra sudėtinė ES klimato ir energetikos teisės aktų visumos, vadinamojo teisės „Fit 55“ paketo², dalis, ir kurių tikslas yra iki 2030 m. sumažinti ne mažiau kaip 55% (proc.) šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bei užtikrinti klimato neutralumą iki 2050 m. Todėl šia nauja EPBD direktyvos redakcija ES siekiama tai atlikti nustatant minimalius energijos naudingumo standartus, atitinkamai tobulinant energijos vartojimo efektyvumo sertifikatus (EPC) ir nustatant kryptį, kaip kovoti su išmetamų teršalų kiekiu, atsirandančiu statybų metu.

Lietuvos architektų rūmai yra Europos architektų tarybos (ACE) narys. Atitinkamai Europos architektų taryba (ACE) yra Europos komisijos konsultacinis organas. Primintina, kad 2016 m. generalinėje asamblėjoje Lietuvos architektų rūmai buvo priimti į tikruosius ACE organizacijos narius.

ACE paskirtis ir tikslai:

- stiprinti visuomenės požiūrį į architektūrą, kaip esminį aplinkos kokybės kūrimo elementą;
- skatinti ir plėtoti architektūros kokybę;
- skatinti tvarių principų naudojimą architektūroje ir urbanistiniame planavime, tokiu būdu užtikrinant vertingą ir subalansuotą palikimą ateities kartoms;
- skatinti ir išlaikyti aukščiausius architektūros švietimo ir mokymo standartus, užtikrinant

¹ [EUR-Lex - 32010L0031 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

² [Pasirengimas įgyvendinti 55 % tikslą: ES žaliosios pertvarkos planas - Consilium \(europa.eu\)](#)

aukščiausius profesinių įgūdžių ir kompetencijos lygius;

- skatinti tarpvalstybinį architektų bendradarbiavimą ir palengvinti Europos praktiką;
- skatinti ACE narių bendradarbiavimą, tuo pačiu gerbiant kultūrinį tapatumą.

Taip pat ACE strateginiai veiklos tikslai, konkrečiai įsitraukiant į tobulinamą Pastatų energetinio naudingumo direktyvos (EPBD) procesą, yra sekantys:

- kurti tvarią vertę per aukštos kokybės architektūrą;
- įtraukti viso gyvenimo požiūrį į statybos aplinkos teisės aktus;
- įvesti grįžtamąjį ryšį ir pastato eksploatacinių savybių patvirtinimą („Pamatuoti iki Tvarkyti“);
- paspartinti ir padidinti mažo anglies dioksido kiekio mažinimo ir gilų modifikavimą;
- skatinti tvarų finansavimą.

Pažymime, kad remiame toliau dėstomus Europos architektų tarybos (ACE) detalius vertybinius prioritetus ir principus, kurie turėtų būti įgyvendinti šiuo metu naujinamoje minėtoje Pastatų energetinio naudingumo direktyvoje (EPBD) Europos Sąjungos institucijose:

§ 1 PRIORITETAS: atspindėti ir vadovautis naujojo Europos Bauhaus pagrindinėmis vertybėmis, principais ir temine ašimi, kad EPBD direktyva taptų didesnės kokybės ir atskaitomybės statybų aplinkoje varomoji jėga. Šiuo tikslu bus svarbu plėtoti valstybių narių specialistų ir politikos formuotojų žinias, kad būtų įgyvendinti EPBD tikslai, geresnė gyvenimo kokybė ir gerovė.

§ 2 PRIORITETAS: pasitvirtinti ir įdiegti naudojamo pastato eksploatacines naudingas savybes, siekiant užtikrinti, kad investicijos į gamtinius išteklius ir lėšas duotų laukiamus rezultatus, sumažintų atsparumą ir investicijų riziką („Valdymo priemonė“).

§ 3 PRIORITETAS: nustatyti aiškia visapusiško ir visapusiško ES pastatų fondo anglies dioksido mažinimo trajektoriją, grindžiamą aiškiais ir plataus užmojo tikslais ir atsižvelgiant į šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą per visą gyvavimo ciklą; patalpų aplinkos kokybė; atsparumas klimato kaitai; cirkuliarumas; sąnaudų optimizavimas; vertės kūrimas per visą gyvavimo ciklą; saulės energijos naudojimas. Lygių schema (-ai), medžiagų sąmata ir sustiprinti energinio naudingumo sertifikatai gali prisidėti prie šio tikslo.

§ 4 PRIORITETAS: nusistatyti neatidėliotinus prioritetus mažinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą statybų sektoriuje ir nustatomi terminai, skirti visapusiškai peržiūrėti visus su pastatais susijusius ES teisės aktus, kad būtų sukurtas teisinis pagrindas racionalizuotiems teisės aktams, atitinkantiems ES klimato tikslus. ir iniciatyvas. Nors renovacijos metu išmetamų teršalų kiekis yra mažesnis nei naujos statybos, modernizavimo pastangų mastas reiškia, kad modernizavimo metu išmetamų teršalų kiekis bus didesnis nei naujų pastatų. Reikalingi kriterijai, metodika ir infrastruktūra, kurių reikia norint sumažinti statybų išmetamų teršalų kiekį, turi būti parengti nedelsiant, kad būtų išvengta įprasto verslo išmetamų teršalų blokavimo statybos procesuose ir užtikrinti, kad į statybas investuotos lėšos jau dabar paremtų žiedinės ekonomikos kūrimą.

§ 5 PRIORITETAS: remti aukštos kokybės ir mažai anglies dioksido išskiriantį esamo pastatų fondo modernizavimą, pasitelkiant ambicingus nacionalinius pastatų atnaujinimo planus ir minimalius energinio naudingumo standartus (MEPS), planuojant finansinę ir vietinę infrastruktūrą, reikalingą energijos nepritekliaus mažinimui, prasčiausiai veikiančius pastatus.

§ 6 PRIORITETAS: įgalinti ir remti kaimynystės požiūrį į renovaciją, taip pat vietos saviorganizaciją.

§ 7 PRIORITETAS: sudaryti sąlygas naudoti gamtoje pagrįstus sprendimus vietiniam šilumos salos efektui sušvelninti ir biologinei įvairovei bei gerovei gerinti.

§ 8 PRIORITETAS: parengti teisinės priemonės, kurios yra tvirtos ir veiksmingos tvarioms finansinėms paskatoms paremti ir kad šios finansinės priemonės prisideda prie pirmiau nurodytų prioritetų įgyvendinimo.

Sutinkamai su tuo, kas paminėta aukščiau bei aplinkybe, jog jau 2022 m. spalio 25 d. pirmininkaujant Čekijai bus siekiama bendro susitarimo dėl EPBD atnaujinimo ES energetikos tarybos posėdyje, ragintume Jus paremti šio dokumento tinkamą peržiūrą, kad jis būtų orientuotas į architektūros kokybės užtikrinimą bei atskaitomybės didinimą šiame sektoriuje.

Todėl Lietuvos architektų rūmai, kaip Europos architektų tarybos (ACE) tikrasis narys kviečia Jūsų institucijų atstovus proporcingai remti atliekamą EPBD direktyvos ambicingą peržiūrą, akcentuojant toliau pateikiamas pagrindines priemones bei atsižvelgti į šiame rašte anksčiau išdėstytus Europos architektų tarybos (ACE) strateginius tikslus ir siekiamus įgyvendinti prioritetus:

- stiprinti energetinio naudingumo sertifikatus, kurie patvirtintų našumą bei minimalius energetikos vartojimo efektyvumo standartus;
- įvesti minimalius energijos vartojimo ir efektyvumo standartus (MEPS), kurie būtų pagrindinė priemonė kovoti su pastatų eksploataciniais teršalais bei skatinti renovaciją, kas savaime skatins kurti darbo vietas ir stiprins vietinę ekonomiką;
- įtvirtinti naująjį nulinės emisijos pastatų (ZEB) apibrėžimą, kuris užtikrins geresnę ir suderintą naujų pastatų, turinčių mažesnę poveikį klimatui, kokybę;
- nustatyti aiškią viziją visapusiškam anglies dioksido mažinimui ES pastatų fonde, pagrįstą aiškiais ir ambicingais tikslais turint omenyje šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo per visą gyvavimo ciklą, patalpų aplinkos kokybę ir kt.

Apibendrinus šiame rašte pateiktą Europos architektų tarybos poziciją, kurią remia Lietuvos architektų rūmai, **p r a š o m e** Jūsų pagal kompetenciją tiesiogiai ar per savo atstovus:

pasisakyti per 2022 m. spalio 25 d. vykstančio Europos Sąjungos tarybos Energetikos posėdį, paremiant šiame rašte išdėstytą poziciją dėl Pastatų energetinio naudingumo direktyvos (EPBD) pagrįsto atnaujinimo.

Lietuvos architektų rūmų pirmininkas

Lukas Rekevičius